

เทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ มะเขือเทศ

วิศรุต สันมาแอ^๑

มะเขือเทศ เป็นพืชที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมพืชหนึ่งในประเทศไทย แบ่งเป็น ๒ ประเภทคือ มะเขือเทศส่งโรงงานอุตสาหกรรม และมะเขือเทศรับประทานผลสด คนไทยคุ้นเคยกับการรับประทานมะเขือเทศผลเล็ก สีชมพู มานานโดยนำไปใช้ปรุงรสและกลิ่นของอาหาร เช่น ส้มตำ และยั้ยังนำมะเขือเทศผลใหญ่สีแดงที่ปลูกส่งโรงงานอุตสาหกรรมมาบริโภคด้วย นอกจากนี้มีการนำมะเขือเทศผลเล็กหรือมะเขือเทศเชอร์รี่ มาวางจำหน่ายในท้องตลาด ปรากฏว่า ผู้บริโภคให้ความสนใจค่อนข้างมาก เพราะเป็นมะเขือเทศที่มีรสหวาน เมล็ดน้อย สามารถนำไปบริโภคโดยตรงแทนผลไม้ได้

ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ สถาบันวิจัยพืชสวน ได้ดำเนินการผสมพันธุ์และคัดพันธุ์มะเขือเทศสำหรับปลูกในฤดูฝน ได้มะเขือเทศสายพันธุ์ดี ๒ สายพันธุ์ คือ มะเขือเทศพันธุ์ ศก.๑ และมะเขือเทศพันธุ์ ศก.๑๙ แต่ละสายพันธุ์มีลักษณะประจำพันธุ์ ดังนี้

มะเขือเทศพันธุ์ ศก.๑

เป็นพันธุ์ที่ติดผลเร็ว การเก็บเกี่ยว ๕๕-๖๐ วันหลังปลูก สีก่อนสุกสีเขียวอมชมพู เมื่อสุกสีชมพูแดง ผลกว้าง ๘ เซนติเมตร ยาว ๔.๘ เซนติเมตร รูปร่างคล้ายลูกแพร์ ขนาดใหญ่กว่าพันธุ์สีดาห้างฉัตรเล็กน้อย เปลือกหนา ทนต่อการขนส่ง ผลสุกสามารถอยู่ได้นาน ปลูกได้ดีในฤดูฝน ผลผลิต ๒-๓ ตันต่อไร่

มะเขือเทศพันธุ์ ศก.๑๙

เป็นพันธุ์ที่มีทนทานโรคและให้ผลผลิตสูง มีความทนทานต่อเชื้อ *Ralstonia solanacearum* ๓๘ เปอร์เซ็นต์ ผลมีสีชมพู ผลค่อนข้างกลม ปลูกฤดูฝน ผลกว้าง ๒ เซนติเมตร ยาว ๓.๕ เซนติเมตร ฤดูหนาวผลกว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ยาว ๔.๗ เซนติเมตร การเก็บเกี่ยว ๕๕-๖๐ วันหลังปลูก ให้ผลเร็วปลูกในฤดูฝน ฤดูฝน ผลผลิต ๑.๔ ตันต่อไร่ ฤดูหนาว ผลผลิต ๔.๗ ตันต่อไร่

ภาพที่ ๑ มะเขือเทศ ศก.๑

ภาพที่ ๒ มะเขือเทศ ศก.๑๙

ฤดูปลูก

เพาะกล้าเดือนตุลาคม ย้ายปลูกเดือนพฤศจิกายน

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๑. การเลือกพื้นที่ ปลูกให้ห่างจากแปลงมะเขือเทศพันธุ์อื่น อย่างน้อย ๕๐ เมตร

๒. การเตรียมดิน ไถดินลึก ๓๐ - ๔๐ เซนติเมตร ตากดินทิ้งไว้ ๒ - ๓ สัปดาห์ แล้วไถพรวนอีก ๑ - ๒ ครั้ง เก็บวัชพืชออก ถ้าดินมี pH ต่ำ ให้ปรับสภาพของดินโดยใช้ปูนขาว ประมาณ ๒๐๐ - ๓๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ทิ้งไว้ ๑ - ๒ สัปดาห์ ควรใส่ปุ๋ยขี้วัวก่อนปลูกอย่างน้อย ๑๕ วัน

๓. การเพาะกล้า เพาะในถาดเพาะกล้า เมื่อกกล้าอายุ ๑ เดือน ย้ายปลูกในแปลง พันสารเคมีป้องกัน และกำจัดแมลงอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง พื้นที่ ๑ ไร่ ใช้เมล็ดพันธุ์ ๔๐ กรัม รดน้ำเช้า-เย็น

๔. การปลูก ยกแปลงให้สูง ขุดหลุมตามระยะปลูกลึก ๒๐ เซนติเมตร ใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกในอัตรา ๓ - ๔ ตันต่อไร่ หินฟอสเฟต อัตรา ๑๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ และปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕ - ๑๕ - ๑๕ อัตรา ๘๐ กิโลกรัมต่อไร่ ผสมคลุกเคล้าให้เข้ากับดิน ใช้เชื้อไตรโคเดอร์มา อัตรา ๑๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ หวานให้ทั่วแปลง นำกล้าที่มีอายุ ประมาณ ๑ เดือน มาปลูกโดยปลูกแถวเดี่ยว ระยะระหว่างต้น ๐.๕๐ เมตร ระยะระหว่างแถว ๑ เมตร ปลูกได้ ประมาณ ๓,๒๐๐ ต้นต่อไร่ รดน้ำให้ชุ่มทันทีหลังปลูก

๕. การดูแลรักษา

๕.๑ การใส่ปุ๋ย ระยะเริ่มออกดอก ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕ - ๑๕ - ๑๕ อัตรา ๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ ระยะติดผลขนาดเล็ก ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๓ - ๑๓ - ๒๑ อัตรา ๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ หลังเก็บเกี่ยวครั้งแรก ๓๐ กิโลกรัมต่อไร่ และใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๓ - ๑๓ - ๒๑ อัตรา ๓๐ กิโลกรัมต่อไร่ เดือนละครั้ง ตลอดระยะเก็บเกี่ยวผลผลิต

๕.๒ การให้น้ำ ในระยะแรกเมื่อปลูกลงแปลงควรให้น้ำทุกวัน เมื่อโตขึ้นให้สังเกตความชื้นของดิน ถ้าดินมีความอุ้มน้ำดีอาจเว้นระยะการให้น้ำได้หลายวัน

๕.๓ การคลุมดิน คลุมดินด้วยฟางข้าว เพื่อรักษาความชื้นของดิน และลดการระเหยของน้ำ

๕.๔ การพ่นสารเคมี พ่นสารเคมีป้องกันโรค และแมลงตามความจำเป็น ตามอัตราที่แนะนำ

๕.๕ การกำจัดวัชพืช ควรทำเมื่อต้นพืชยังเล็กอยู่

๖. การตรวจสอบลักษณะที่ผิดปกติ ตรวจสอบ ๒ ระยะ คือ ระยะที่ดอกเริ่มบานจนถึงติดผลอ่อน และเมื่อผลแก่ หากพบลักษณะต้นที่ผิดปกติให้ถอนทิ้งทันที

๗. การเก็บเกี่ยว เมื่ออายุประมาณ ๖๐ วัน หลังปลูก เริ่มเก็บเกี่ยว สังเกตสุสีผลมีสีแดง นำผลไปบ่ม ในร่ม ๒ - ๓ วัน เพื่อให้เมล็ดแก่เต็มที่ จึงนำไปทำความสะอาด เพื่อแยกเอาเมล็ดออกจากผล

๘. การทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์ นำผลมะเขือเทศใส่ในกระสอบปุ๋ย ทูบผลให้แตก แยกเปลือกผล และเมล็ดออกจากกัน หมักเมล็ดไว้ ๑ คืน แล้วล้างเมล็ดให้สะอาด และตากแดด ๒ - ๓ วัน จนเมล็ดแห้ง ตรวจสอบคุณภาพเมล็ด โดยการทดสอบความงอก เมล็ดต้องมีความงอกมากกว่า ๗๐ เปอร์เซ็นต์ เก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ในภาชนะที่แห้ง ปราศจากความชื้น เก็บในโรงเก็บควบคุมอุณหภูมิ โดยมีการปรับอุณหภูมิ ให้อยู่ระหว่าง ๔ - ๑๕ °เซลเซียส และความชื้นสัมพัทธ์ต่ำกว่า ๖๐ เปอร์เซ็นต์ เพื่อเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ ให้คงความงอกได้นาน ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ ในพื้นที่ ๑ ไร่ จะให้ผลผลิตประมาณ ๒๐ - ๓๐ กิโลกรัม (ผลผลิตมะเขือเทศ ศก.๑ น้ำหนัก ๑ กิโลกรัม ได้เมล็ดพันธุ์ ๑๐ กรัม และมะเขือเทศ ศก.๑๙ น้ำหนัก ๑ กิโลกรัม ได้เมล็ดพันธุ์ ๙ กรัม)

ตารางที่ ๑ ปฏิทินการปฏิบัติงานการผลิตเมล็ดพันธุ์มะเขือเทศ

ขั้นตอน การปฏิบัติงาน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ษ.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	หมายเหตุ
๑.ไถเตรียมดิน										↔			ขั้นตอน
๒.เตรียมแปลงปลูก											↔		กาปฏิบัติงาน
๓.เพาะกล้า										↔			ในการผลิต
๔.ปลูก											↔		เมล็ดพันธุ์
๕.ปฏิบัติดูแล	←→												จะต้อง
๖.ตรวจแปลง		↔										↔	หลีกเลี่ยงการ
๗.เก็บผลผลิต	←→												ผลิตที่กระทบ
๘.นำไปใช้ประโยชน์				←→									แล้งและ
													อุณหภูมิสูง

บรรณานุกรม

- จานุลักษณะณ์ ขนบตี. (๒๕๓๕). การผลิตเมล็ดพันธุ์ผัก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- มณีฉัตร นิกรพันธุ์. วิชาการผลิตเมล็ดพันธุ์ผัก. (๑ มีนาคม ๒๕๕๔) http://e-service.agri.cmu.ac.th/course/course_detail.asp?CourseNo=๓๕๙๔๒๒&Offset=lecture
- จิรภา ออสติน .๒๕๕๕. เอกสารประกอบการอบรม เรื่อง เทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชสวน. เอกสารประกอบการอบรมเรื่อง เทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชสวน สถาบันวิจัยพืชสวน. วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ศูนย์วิจัยและพัฒนาเมล็ดพันธุ์พืชพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก. ๑๔ หน้า
- McCormack, Jeffrey H. *ISOLATION DISTANCES Principles and practices of isolation distances for seed crops: an organic seed production manual for seed growers in the Mid-Atlantic and Southern U.S.* Retrieved March ๑๐,๒๐๑๐, from http://www.savingourseed.org/pdf/IsolationDistancesVer_๑pt๕.pdf
- Opena, R.T., Chen, J.T., Kalb T. and Hanson P. **Seed Production of Open-Pollinated Tomato Lines.** Retrieved March ๑๐,๒๐๑๐, from <http://www.avrdc.org/LC/tomato/seedop.pdf>
- Sukprakarn,S.,Juntakool, S., Huang, R. and Kalb, T. (๒๐๐๕). *Saving Your Own Vegetable Seeds-a guide for farmer.* AVRDC publication number ๐๕-๖๔๗.AVRDC-The World Vegetable Center, Shanhua, Taiwan. ๒๕ pp.